

### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ที่มุ่งศึกษาระดับความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการคัดเลือกพื้นที่ที่ทำการศึกษาระยะจง (purposive sample) ทั้งเนื่องจากจังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดใหญ่ เป็นศูนย์รวมการศึกษาที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นจังหวัดที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการกระจายอำนาจโดยได้รับการเสนอให้เป็นจังหวัดหนึ่ง ในหลายจังหวัดของประเทศที่ผู้ว่าราชการจังหวัดควรจะมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นระดับความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นสิ่งบ่งบอกอย่างหนึ่ง ถึงความพร้อมหรือไม่พร้อมในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ประกอบกับเรื่องที่ศึกษาเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่ปรากฏว่าเคยมีผู้ศึกษาในพื้นที่นี้มาก่อน จึงเป็นมูลเหตุชักจูงใจในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาไว้ดังนี้

#### 3.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ (unit of analysis)

ในการศึกษาครั้งนี้หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นปัจเจกบุคคล คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น

#### 3.2 ประชากร (population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดขอนแก่น รวม 5 องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ตำบลเมืองเก่า ตำบลสาวะถี ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมืองขอนแก่น ตำบลน้ำพอง ตำบลกุดสี อำเภอโนนพอง จังหวัดขอนแก่น

### 3.3 กลุ่มตัวอย่าง (sample)

ในการเลือกตัวอย่างเพื่อศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีศึกษาแบบสำรวจจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดขอนแก่น

### 3.4 ขนาดตัวอย่าง (sampling size)

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น มีเพียง 5 องค์การบริหารส่วนตำบล 60 หมู่บ้าน มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดรวม 185 คน มาจากการเลือกตั้ง 120 คน มาจากการแต่งตั้ง 65 คน ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้ 185 คน จากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีหนึ่งจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ ดังนี้

| จังหวัด | อำเภอ        | ตำบล      | สมาชิก อบต./คน    |          |           |     |
|---------|--------------|-----------|-------------------|----------|-----------|-----|
|         |              |           | จำนวน<br>หมู่บ้าน | แต่งตั้ง | เลือกตั้ง | รวม |
| ขอนแก่น | เมืองขอนแก่น | เมืองเก่า | 9                 | 10       | 18        | 28  |
|         |              | สาวะถี    | 16                | 17       | 32        | 49  |
|         |              | บ้านค้อ   | 14                | 15       | 28        | 43  |
|         |              | น้ำพอง    | 12                | 13       | 24        | 37  |
|         |              | กุดน้ำใส  | 9                 | 10       | 18        | 28  |
| รวม     | 2            | 5         | 60                | 65       | 120       | 185 |

### 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

#### 3.5.1 การสร้างแบบสอบถาม

ก. การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด

ข. จัดสร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนด โดยพิจารณาถึงรายละเอียดให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์และลักษณะของการศึกษา

ค. นำแบบสอบถาม ไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาประกอบด้วย นายชำนาญ พงนา ที่ปรึกษาพิเศษของกระทรวงมหาดไทย ดร.จันต์ วิภาตกลัส อดีตผู้ว่าราชการหลายจังหวัด ซึ่งมีความรู้ในเรื่องท้องถิ่นเป็นอย่างดี และ นายกวี กู้ประเสริฐ ผู้อำนวยการกองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อจะได้ทราบถึงข้อบกพร่องและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

ง. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในครั้งนี้ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลเพียง 1 ตำบล คือ ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีทั้งสิ้น 20 หมู่บ้าน ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง 21 คน และมาจากการเลือกตั้ง 40 คน รวมทั้งสิ้น 61 คน โดยเลือกทำการทดสอบจากทั้งสองกลุ่มเพียง 30 คน

3.5.2 ลักษณะและเนื้อหาของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ มีทั้งคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิดโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การเข้าดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง ฐานะตำแหน่ง ประเภทของสมาชิก

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหาร

### ส่วนตำบล

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ที่มุ่งเน้นความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นข้อมูลที่ช่วยในการอธิบายหรือแปลผลเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

### 3.6 การทดสอบแบบสอบถาม

โดยวิธีการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นมาแล้วมาหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability) และค่าความเที่ยงตรง (validity) ดังนี้

ก. หาค่าความเที่ยงตรง แบบ experts judgement โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข. หาค่าความเชื่อถือได้โดยวิธีหาค่า Coefficient Alpha ของ Cronbach โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมายจริง ที่จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน แล้วนำคำตอบมาหาค่าความเชื่อถือได้ ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{Alpha} = \frac{K(1-S_i^2)}{K-1 \text{ St}^2}$$

Si = ความแปรปรวนของคะแนน

K = จำนวนข้อทั้งหมด

St = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

Alpha = สัมประสิทธิ์ของความคงที่ภายใน

จากการทดสอบความเชื่อถือของแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้ค่า Alpha = 0.7975

ซึ่งถือว่าเชื่อถือได้

### 3.7 การวัดตัวแปร

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดรูปแบบในการวัดตัวแปรที่ได้กำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดการวัดตัวแปรทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

#### ก. ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

1) อายุ ได้แบ่งกลุ่มอายุ โดยผู้ศึกษากำหนดจากอายุของกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ระหว่าง 40-50 ปี เป็นเกณฑ์ ในขณะที่ผู้มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และ 50 ปี ขึ้นไป มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือมีจำนวน 72 58 และ 55 คน ตามลำดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ต่ำกว่า 40 ปี
- 40 ปีขึ้นไป - 50 ปี
- 50 ปี ขึ้นไป

2) ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยยึดถือการแบ่งเกณฑ์การศึกษา แต่ละระดับการศึกษาออกเป็น การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา การศึกษาในระดับประโยควิชาชีพ ที่หมายความรวมถึงระดับอนุปริญญา และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ ดังนี้

- ป.4 - ป.6 หรือเทียบเท่า
- ม.1 - ม.6 หรือเทียบเท่า
- ปวช. - อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
- ปริญญาตรี ขึ้นไป

3) อาชีพ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มอาชีพ ตามลักษณะกลุ่มอาชีพทั่วไปที่ปรากฏในท้องที่ที่ศึกษาดังนี้

- การเกษตร
- ค้าขาย/ธุรกิจ
- รับจ้าง
- อาชีพอื่น ๆ

4) รายได้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยยึดถือระดับรายได้ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมคือสูงกว่า 15,000 บาท เป็นหลัก โดยได้กำหนดเป้าหมายในระยะต่อไปไว้ถึง 50,000 บาทต่อคนต่อปี ดังนี้

- ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อปี
- 15,000 ขึ้นไป - 50,000 บาทต่อปี
- 50,000 บาทต่อปี ขึ้นไป

5) การเข้าดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- โดยตำแหน่ง
- จากการเลือกตั้ง

6) ประเภทของสมาชิก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

7) ฐานะตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

8) ประสิทธิภาพการดำรงตำแหน่งในสภาตำบล แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

- เคย
- ไม่เคย

9) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดจากค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยได้จำแนกแหล่งข่าวสารที่ได้รับก่อนดำรงตำแหน่ง 13 แหล่ง หลังดำรงตำแหน่ง 13 แหล่ง คิดค่าคะแนนรวมกันจากการตอบแต่ละครั้งตามระดับการรับรู้ รับรู้มากได้ 3 คะแนน รับรู้ปานกลางได้ 2 คะแนน รับรู้

น้อยได้ 1 คะแนน ไม่เคยรับรู้ได้ 0 คะแนน เมื่อคิดค่าคะแนนรวมกันแล้ว จำแนกได้ดังนี้

- มาก                      มีค่าคะแนน 53 - 78
- ปานกลาง              มีค่าคะแนน 27 - 52
- น้อย                    มีค่าคะแนน 0 - 26

10) การได้รับการอบรม ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น

- ไม่เคยรับการอบรม
- เคยได้รับการอบรม 1-3 ครั้ง
- เคยได้รับการอบรมเกินกว่า 3 ครั้งขึ้นไป

11) ระยะห่างระหว่างเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และเขตการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำแนกเป็น

- ใกล้เขตเทศบาล
- ใกล้เขตสุขาภิบาล

จ. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบไปด้วย ความรู้ในการปกครองท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรู้เกี่ยวกับรายได้ และรายจ่าย ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยคิดจากคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ส่วนรวมกัน 40 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 40 คะแนน จากผลคำตอบนำคะแนนที่ได้ทั้งหมดมา หาค่าพิสัย (ค่าคะแนนสูงสุด-ค่าคะแนนต่ำสุด) เพื่อแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ได้ดังนี้

- มาก                      มีค่าคะแนน 26 - 30
- ปานกลาง              มีค่าคะแนน 21 - 25
- น้อย                    มีค่าคะแนน 15 - 20

### 3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. แหล่งข้อมูล ได้จากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามที่เตรียมไว้ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากทะเบียนจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล ของกรมการปกครอง เป็นต้น

ข. ประชุมอบรมผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการสอบถามในการเก็บข้อมูล สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดวิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีผู้ช่วยในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผ่านการอบรมเทคนิคและวิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ศึกษาเป็นอย่างดีแล้ว จำนวน 2 คน การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลาประมาณ 30 วัน ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม - 25 กันยายน พ.ศ. 2538

ค. จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหมู่บ้านที่สมาชิกอาศัยอยู่ จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลน้ำพอง และกุดน้ำใส อำเภอคำชะอี และใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันประชุมจัดทำข้อบังคับตำบล ทำการตอบแบบสอบถามในวันนั้น โดยมีผู้ศึกษาและผู้ช่วยนักวิจัยคอยอธิบายแบบสอบถาม ที่สมาชิกอาจไม่เข้าใจในคำถาม

### 3.9 กรรมวิธีทางข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาบรรณาธิการ (Edit) แปลงข้อมูลที่ได้เป็นรหัสตัวเลข เพื่อให้สามารถประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC+ (Statistics Package for the Social Science)

### 3.10 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ก. ร้อยละ (Percentages) ใช้ค่าร้อยละอธิบายข้อมูลทั่วไปของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข. การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป กับความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

### 3.11 สถานที่ดำเนินการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า สวะถี บ้านค้อ อำเภอเมืองขอนแก่น และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพอง กุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

### 3.12 การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูล ที่ได้จากการวิเคราะห์มาแปรผล แล้วนำเสนอเป็นตารางพร้อมทั้งอธิบายประกอบเพื่อให้สามารถเข้าใจในผลการศึกษาได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น